

- **Biến động về dân số và địa bàn cư trú của cộng đồng người Hoa, Hoa kiều trên thế giới từ thập niên đầu thế kỷ XXI**
- **Liên kết kinh tế ở Đông Nam Á trước sự trỗi dậy của Trung Quốc: Một phân tích kinh tế chính trị**
- **Nhìn lại tác động của quan hệ ASEAN - Trung Quốc đối với quan hệ Việt - Trung về tranh chấp chủ quyền trên biển giai đoạn 1991 - 2003**
- **Quan hệ Việt Nam - Indonesia: 60 năm nhìn lại**
- **Tình hình tiếp cận tài chính tại Philippines**

NGHIÊN CỨU Đông Nam Á

Số 7
2016

TẠP CHÍ RA 1 THÁNG 1 KỶ

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM - VIỆN NGHIÊN CỨU ĐÔNG NAM Á

MỤC LỤC

Q. TỔNG BIÊN TẬP TS. TRƯƠNG DUY HÒA	TRẦN KHANH Biến động về dân số và địa bàn cư trú của cộng đồng người Hoa, Hoa kiều trên thế giới từ thập niên đầu thế kỷ XXI	3
PHÓ TỔNG BIÊN TẬP TS. NGUYỄN TIÀNH VĂN	LÊ KIM SA Liên kết kinh tế ở Đông Nam Á trước sự trỗi dậy của Trung Quốc: Một phân tích kinh tế chính trị	13
TRƯỞNG PHÒNG TÒA SOẠN ĐỖ HƯƠNG GIANG	NGUYỄN CÔNG KHANH, TRƯƠNG CÔNG VINH KHANH Nhìn lại tác động của quan hệ ASEAN - Trung Quốc đối với quan hệ Việt - Trung về tranh chấp chủ quyền trên biển giai đoạn 1991 - 2003	17
HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP Chủ tịch PGS. TSKH TRẦN KHÁNH Ủy viên TS. TRƯƠNG DUY HÒA PGS. TS. NGUYỄN DUY DŨNG TS. NGUYỄN HUY HOÀNG PGS. TS. NGŨ VĂN ĐOANH PGS. TS. NGUYỄN SỸ TUẤN GS. TS. NGUYỄN ĐỨC NINH PGS. TS. LÊ BỘ LĨNH GS. TS. ĐỖ THANH BÌNH GS. TS. NGUYỄN VĂN KIM PGS. TS. NGUYỄN CÔNG KHANH	NGUYỄN CẢNH HUỆ Quan hệ Việt Nam - Indonesia: 60 năm nhìn lại	36
	ĐÀNG THU THỦY Tình hình tiếp cận tài chính tại Philippines	43
	NGUYỄN DUY THÁI Xung đột giữa người Miến và người Môn ở Miến Điện trong lịch sử và hệ quả của nó	48
	LÊ THẾ CƯỜNG, PHAN THỊ CHÂU Quan hệ thương mại và đầu tư giữa Ấn Độ và Myanmar từ năm 2010 đến 2015	53
	BÙI VĂN HÀO, LƯU THỊ KIM Hợp tác trong lĩnh vực công nghiệp, xây dựng, giao thông vận tải giữa tỉnh Nghệ An (Việt Nam) và các tỉnh Xiêng Khoảng, Bolykhamxay (Lào) từ năm 1991 đến năm 2014	59
	NGUYỄN THỊ BẰNG Một vài so sánh về bộ Quốc Triều Hình Luật (thời Lê) và bộ Hoàng Việt Luật Lệ (thời Nguyễn)	64
	ĐÀM THỊ TẮM Một số tổ chức phi quan phương trong bản người Nùng Phần Sinh ở huyện Đông Hỷ, tỉnh Thái Nguyên	76
	Hoạt động khoa học * Hội thảo quốc tế: "Quan hệ quốc tế ở Đông Á trong bối cảnh mới của khu vực"	84
	"Điểm sách" * "Bàn về Trung Quốc"	86

Tòa soạn: Số 1, Liễu Giai, Hà Nội
ĐT: 04. 62730400
Email: tapchinedna@yahoo.com.vn

Giấy phép xuất bản số 233/GP-BVHHTT
In tại Công ty in Giao thông
- NXB Giao thông vận tải

Giá bán: 35.000 đ

QUAN HỆ THƯƠNG MẠI VÀ ĐẦU TƯ GIỮA ẤN ĐỘ - MYANMAR TỪ NĂM 2010 ĐẾN NĂM 2015

LÊ THẾ CƯỜNG¹
PHAN THỊ CHÂU^{2*}

Ấn Độ và Myanmar là hai quốc gia đang gióng cờ các mối quan hệ gắn kết và phát triển, có nhiều nét tương đồng về văn hóa xã hội. Quan hệ hai nước chính thức bắt đầu từ sau ngày Myanmar giành độc lập năm 1948, và từ đó đến năm 1992, mối quan hệ giữa hai nước trải qua nhiều biến cố thăng trầm. Sau sự kiện ngày 6/3/1988, Ấn Độ lên án cuộc đàn áp bạo lực của Chính quyền quân sự Myanmar, đánh dấu các quan hệ chính thức, đánh gãy chế độ tự trị cho những nhân vật lưu vong chính trị, và Myanmar. Từ đầu thập niên 1990 trong bối cảnh quốc tế mới, Ấn Độ triển khai "Chiến lược Hướng Đông", quan hệ hai nước đã từng bước được cải thiện, củng cố và tăng cường. Từ năm 1990, nhận thức được vị thế của ngõ của Myanmar để Ấn Độ, để vào ASEAN, nước này bắt đầu một chính sách "can dự có tính xây dựng" với chế độ quân sự Myanmar. Tuy nhiên, phải đến khi cuộc cải cách ở Myanmar có những bước đi mạnh mẽ theo "Lộ trình dân chủ bốn bước", Ấn Độ đã tỏ thái độ ủng hộ mạnh mẽ cuộc bầu cử diễn ra vào ngày 7/10/2010 và thúc đẩy một quá trình đẩy mạnh quan hệ toàn diện giữa hai nước. Xem xét những chuyển biến mạnh mẽ về kinh tế trong quan hệ hai nước nhằm nhìn

nhận rõ hơn chính sách của Chính phủ Ấn Độ đối với Myanmar là một bài học kinh nghiệm.

1. Hai nước phụng hời, nhưng gặp và do dạng hóa các cơ chế hợp tác trong phương

Ở cấp độ Chính phủ, Ủy ban Thương mại Ấn Độ (ITC) được thành lập từ năm 1978 nhằm tạo điều kiện cho việc tiếp xúc chính sách giữa hai nước, mỗi năm gặp nhau một lần. Năm 1989, hai nước ký kết Hiệp định thương mại, nhưng việc thực hiện không được thuận lợi. Hiệp định này đến tháng 4 của ITC được tổ chức tại New Delhi đã lấy quyết định trình hợp tác với mức tiền tăng gấp đôi giá trị, nhưng mỗi năm phương lên 3 0 USD vào năm 2015. Hội nghị lần thứ 5 của ITC tổ chức tại Nay Pyi Taw vào tháng 2/2015 đã đưa ra quyết định hoãn tranh chấp tiền thuế và lấy quyết định trình xin từ các rào cản, nhưng sau nhận thấy chính phủ Ấn Độ, các rào cản trong đàm phán đẩy nhanh quá trình hợp tác. Đây là cơ chế chính phủ đang vai trò quan trọng trong thúc đẩy quan hệ kinh tế hai nước.

Năm 2004, Liên đoàn Công nghiệp Ấn Độ (CII) đã ký kết văn kiện hợp tác với Liên đoàn các Phòng Thương mại và Công nghiệp Liên bang Myanmar (UMFCCI),

¹ TS Lê Thế Cường, Khoa Lịch sử, Trường Đại học Vinh
² TS Phan Thị Châu, Khoa Xã hội, Trường Cao đẳng Sư phạm Nghệ An

thành lập *Phòng Thương mại và Công nghiệp đoàn Ấn Độ-Myanmar (IMCCI)*. Sau 7 năm không hoạt động, tháng 11/2011, IMCCI đã tổ chức diễn đàn xúc tiến thương mại và đầu tư với hơn 60 công ty Ấn Độ tham gia. Tháng 3/2012, Liên đoàn Công nghiệp Ấn Độ (CII) đã tổ chức một chuyến thăm Myanmar với đại diện 19 tập đoàn kinh tế lớn... Đây là cơ quan đóng vai trò trung gian kết nối nhằm tăng cường đầu tư vào Myanmar trong suốt từ 2011 đến 2015.

Trong khuôn khổ chuyến thăm Myanmar của Thủ tướng Ấn Độ M. Singh, ngày 28/5/2012, hai nước đã ký kết 12 thỏa thuận hợp tác song phương trên nhiều lĩnh vực, đặc biệt là thành lập một *Diễn đàn chung về thương mại - đầu tư* và thành lập *Ủy ban Thương mại biên giới* giữa hai quốc gia. Hai tổ chức này đã nhanh chóng đi vào hoạt động và trở thành những cơ chế thúc đẩy quan hệ thương mại phát triển nhanh chóng, đặc biệt là thương mại đường biên. Từ đây, hình thức liên kết giữa Phòng Thương mại Các bang biên giới hai nước ngày càng mở rộng. Các bang Bengal, Calcutta, Mumbai... đã ký kết nhiều văn bản hợp tác với các bang của Myanmar như Mandalay, Sagaing trong suốt năm 2013 và đầu 2014. Tháng 7/2014, Phòng Thương mại biên giới đã phối hợp với Đại sứ quán Ấn Độ tổ chức một cuộc triển lãm với sự tham gia của 55 công ty nhằm tăng cường giao lưu thương mại giữa hai nước.

Sau chuyến thăm của Thủ tướng Ấn Độ N. Modi đến Myanmar (11/2014) và chuyến thăm của Phó Tổng thống Myanmar U Sai Mauk Kham tới Ấn Độ (1/2015), *Ủy ban tham vấn chung Ấn Độ - Myanmar (JCC)* đã được thành lập và họp phiên đầu tiên vào tháng 7/2015 nhằm thúc đẩy tăng trưởng và phát triển toàn

diện, góp phần vào hòa bình, thịnh vượng và ổn định trong nước và khu vực⁽¹⁾.

Song song với sự hình thành các cơ chế hợp tác kinh tế, hoạt động xúc tiến thương mại giữa hai nước diễn ra mạnh mẽ. Theo thống kê của Đại sứ quán Ấn Độ ở Myanmar, chỉ trong vòng hơn 4 năm từ 2011 đến 2015, đã có 35 phái đoàn xúc tiến thương mại và đầu tư lớn từ Ấn Độ đến Myanmar.

Ở cấp độ ngành kinh tế, Hội đồng xúc tiến xuất khẩu dược phẩm Ấn Độ (CHEMEXCIL) đã tổ chức 02 chuyến xúc tiến đầu tư vào Myanmar (tháng 3/2011 và tháng 5/2012) để thúc đẩy quan hệ đối tác và hợp tác trong ngành Y tế. Trong lĩnh vực giáo dục, Phòng Kinh doanh Ấn Độ ở Myanmar (MIBC) đã tổ chức hai hội chợ giáo dục (tháng 5/2011 và 3/2012). Tháng 8/2012, Phòng Thương mại Ấn Độ (ICC) đã tổ chức 2 lần đưa các phái đoàn doanh nhân và các nhà hoạch định chính sách từ các tiểu bang phía đông bắc của Ấn Độ sang Myanmar (8/2012 và 3/2013). Hai phái đoàn này gồm các doanh nghiệp kinh doanh trên các lĩnh vực điện, dầu, khí đốt, dệt may, thép, xây dựng, cao su, chè, du lịch, gỗ tếch và gỗ, CNTT, viễn thông... Ngoài ra, Liên đoàn các tổ chức xuất khẩu Ấn Độ (FIEO) đã tổ chức một "triển lãm thương mại Ấn Độ" tại Yangon từ ngày 3 đến 7/2012 với 30 công ty thành viên kinh doanh trong các lĩnh vực năng lượng mặt trời, viễn thông, hàng dệt may, hàng công nghiệp, thổ cẩm và thủ công mỹ nghệ, sản phẩm da, phần cứng, dụng cụ cầm tay, các loại gia vị, hàng may mặc, đồ trang sức nhân tạo và trầm hương...

Có thể nói, các cơ chế hợp tác này đã tạo nên sự nhộn nhịp của các hoạt động thương mại và đầu tư trong quan hệ kinh tế giữa hai nước. Trong đó, vai trò chủ động của

Chính phủ Ấn Độ và các cơ quan xúc tiến thương mại được thể hiện rõ nét, tạo động lực quan trọng cho quan hệ hai nước.

2. Quan hệ thương mại và đầu tư giữa hai nước giai đoạn 2011 - 2015.

Về thương mại, đây là thời kỳ quan hệ thương mại giữa hai nước phát triển mạnh mẽ cả về chiều rộng lẫn chiều sâu (bảng 1)

Qua bảng 1, có thể thấy giá trị thương mại song phương liên tục tăng, từ 1.150,60 triệu USD năm 2008 - 2009 lên đến 2.182 triệu USD năm 2013 - 2014, trong đó tăng nhanh và ổn định chủ yếu là sau năm 2011 - 2012. Đây cũng là thời điểm chính trị Myanmar bắt đầu ổn định. Chuyển tham Ấn Độ của Tổng thống Thein Sein

mới nhậm chức cùng với 13 Bộ trưởng trong chính phủ mới tháng 11/2011 và chuyến thăm Myanmar của Thủ tướng Ấn Độ M. Singh tháng 5/2012 đã tái khởi động tất cả các cơ chế hợp tác kinh tế trước đó, mở ra giai đoạn mới trong quan hệ hai nước.

Mặc dù tỷ trọng thương mại Ấn Độ - Myanmar có phát triển hơn so với giai đoạn trước, nhưng thương mại với Myanmar chỉ dao động ở mức 0,25% đến 0,32% trong tổng kim ngạch thương mại của Ấn Độ. Về phía Myanmar, Ấn Độ từng bước trở thành đối tác thương mại lớn thứ 4 của Myanmar sau Trung Quốc, Thái Lan, Singapore⁽²⁾. Ấn Độ là đối tác nhập khẩu lớn thứ 3 của Myanmar và là nước xuất khẩu đứng thứ 7 vào Myanmar năm 2014

Bảng 1: Tỷ trọng thương mại song phương Ấn Độ - Myanmar (triệu USD)

Năm	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-15 (tháng 4 - 11/2015)
Ấn Độ xuất khẩu sang Myanmar	221,64	207,97	320,62	545,38	544,66	787,01	787,01
Tỷ lệ % trong tổng kim ngạch xuất khẩu của Ấn Độ	0,12%	0,12%	0,13%	0,18%	0,18%	0,25%	
Ấn Độ nhập khẩu từ Myanmar	928,97	1.289,80	1.017,67	1.381,15	1.412,69	1.395,67	1.395,67
Tỷ lệ % trong tổng kim ngạch nhập khẩu của Ấn Độ	0,31%	0,45%	0,28%	0,28%	0,29%	0,31%	
Tổng giá trị thương mại	1.150,60	1.497,77	1.338,29	1.870,20	1.957,35	2.182,68	2.182,68
Tỷ trọng trong kim ngạch thương mại của Ấn Độ	0,24%	0,32%	0,29%	0,22%	0,24%	0,25%	

Nguồn: Directorate General of Foreign Trade, Dept of Commerce 2015, India

Bảng 2: Các mặt hàng Ấn Độ xuất khẩu đến Myanmar (triệu USD)

TT	Mặt hàng	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
1	Mặt hàng khác	94,17	79,85	111,40	110,12	129,86	147,48
2	Thịt và nội tạng	-	1,91	71,59	13,31	0,29	-
3	Dược phẩm	49,92	55,98	61,29	76,09	94,55	74,17
4	Sắt thép	63,93	43,66	40,21	26,29	59,60	168,91
5	Đường và bánh kẹo	-	0,07	21,27	-	0,09	-
6	Máy móc và thiết bị điện	13,62	16,69	16,39	26,81	26,03	58,34
7	Hóa chất và các	-	9,81	12,27	5,4	7,20	-
8	Dầu và thiết bị khai mỏ	-	-	-	75,88	0,85	-

Nguồn: Central Statistical Organization (CSO), Myanmar

- 2015⁽³⁾. Cán cân thương mại giữa hai nước cũng không cân đối, Ấn Độ cơ bản nhập siêu trong giai đoạn này. Điều này cho thấy, sự tăng trưởng nhanh chóng trong quan hệ thương mại hai nước có tác động khá lớn đến đến Myanmar, nhưng đối với Ấn Độ vị thế thương mại của Myanmar chưa xứng tầm tiềm năng và thế mạnh của nước này. Mục tiêu quan trọng New Delhi vạch ra là nâng kim ngạch thương mại song phương lên 3 tỷ USD vào kết thúc năm tài chính 2015-2016.

Về mặt hàng, Ấn Độ xuất khẩu vào Myanmar các mặt hàng đã khẳng định được thế mạnh trong khu vực như dược phẩm, máy móc nông nghiệp, hóa chất nông nghiệp, hàng điện tử, sắt và thép, công nghệ thông tin và dịch vụ (bảng 2).

Có thể thấy, trong các mặt hàng xuất khẩu, đáng chú ý là sự tăng trưởng khá nhanh của các mặt hàng dược phẩm, sắt thép, máy móc và thiết bị điện. Dược phẩm là một thế mạnh nổi bật của Ấn Độ ở Myanmar với mức tăng trưởng từ 49,92 triệu USD năm 2008 - 2009 lên lên 94,55 triệu USD trong năm 2012 - 13, và đạt mức 74,17 triệu USD trong 2013 - 14. Đây là mặt hàng mà Ấn Độ có thế mạnh trong

thương mại khu vực, không những ít tác động đến nền công nghiệp non trẻ của Myanmar, mà còn hỗ trợ công nghiệp nước này phát triển.

Ấn Độ nhập khẩu từ Myanmar chủ yếu là các mặt hàng nguyên liệu trong nông lâm nghiệp (bảng 3).

Myanmar là nước cung cấp dầu lớn thứ hai vào Ấn Độ, cung cấp gần 1/5 gỗ nhập khẩu của Ấn Độ. Gỗ và sản phẩm gỗ chiếm hơn 27% kim ngạch xuất khẩu của Myanmar đến Ấn Độ (600 triệu USD). Nhiều chuyên gia kinh tế cho rằng, với tiềm năng dầu mỏ khá dồi dào, khi các dự án dầu giữa hai nước đi vào khai thác, dầu mỏ sẽ nhanh chóng là mặt hàng chiếm thị phần lớn trong nhập khẩu của Ấn Độ.

Có thể thấy, quan hệ thương mại Ấn Độ - Myanmar giai đoạn này đã có những chuyển biến khá nhanh chóng trên cả phương diện cơ chế, giá trị kim ngạch thương mại, các mặt hàng xuất nhập khẩu. Tuy nhiên, những kết quả đó vẫn chưa xứng tầm với tiềm năng hai nước và cũng chưa thể giúp Ấn Độ đối trọng với vị thế của Trung Quốc ở Myanmar.

Về đầu tư, sau khi Luật Đầu tư nước

Bảng 3: Các mặt hàng Ấn Độ nhập khẩu từ Myanmar (triệu USD)

Mặt hàng	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
Mìn và các sản phẩm từ da	851.53	570.82	628.57	552.12	468.68
Gỗ và các sản phẩm từ gỗ	404.95	419.16	388.71	402.28	325.54
Các sản phẩm có nguồn gốc động vật	6.22	12.32	0.56	1.07	
Mặt hàng khác	7.19	7.88	14.65	25.72	30.23
Thuốc da và da	2.05	4.55	3.41	0.84	
Cà phê, chè, hương liệu	3.07	2.94	1.22		
Gạo	-	-	-	-	18.17
Thiết bị Y tế					40.44

Nguồn: Central Statistical Organization (CSO), Myanmar

ngoài được thông qua (11/2012), đầu tư vào Myanmar tăng trưởng nhanh chóng. Luật cho phép các nhà đầu tư nước ngoài có thể thuê đất trong một thời gian ban đầu là 50 năm và gia hạn 10 + 10 năm nếu đầu tư thêm, được hưởng miễn thuế cho 5 năm đầu tiên và không có thuế quan đối với nguyên liệu và cũng được phép trao đổi và chuyển giao đầu tư⁽⁴⁾. . . Đây là những điều khoản đầy hứa hẹn để Myanmar trở thành một nền kinh tế mở của thu hút đầu tư từ cộng đồng doanh nghiệp Ấn Độ.

Với vị trí địa lý gần gũi, Ấn Độ có nhiều lợi thế trong cuộc chạy đua đầu tư vào Myanmar. Trong vòng 5 năm, Ấn Độ trở thành 1 trong 10 nước có vốn đầu tư lớn nhất vào Myanmar với 508.460 triệu USD trên tổng số vốn đầu tư vào nước này ước tính khoảng 52.841.394 triệu USD đến từ 37 quốc gia⁽⁵⁾.

Hầu hết các khoản đầu tư của Ấn Độ vào lĩnh vực dầu mỏ và khí đốt. Đây là một trong những lĩnh vực thu hút đầu tư nước ngoài lớn nhất của Myanmar với hơn 21 công ty đến từ 13 quốc gia. Tập đoàn Dầu

lĩnh vực dầu để khai thác các mỏ AD-2 và AD-3 và AD9 thuộc vùng biển ngoài khơi Myanmar. Theo thỏa thuận, Ấn Độ cam kết và đã triển khai đầu tư 150 triệu USD, dự kiến đến năm 2016 sẽ bắt đầu có thương phẩm. Từ hai hợp đồng ký kết tháng 5/2015, ESSAR là một trong 3 công ty lớn của Ấn Độ trong lĩnh vực năng lượng, đầu tư đang đầu tư vào Myanmar. Theo đó, ESSAR sẽ đầu tư 100% vốn thành lập và khai thác dầu ở một mỏ xa bờ (A2) và và một mỏ trên bờ (L). Công ty tư nhân của Ấn Độ Adani Energy đã đàm phán với Chính phủ Myanmar để thực hiện phân phối khí tại Yangon và Nay Pyi Taw.

Trong những năm gần đây, các công ty Ấn Độ giành được nhiều hợp đồng lớn như TATA đã chuyển giao công nghệ của nhà máy lắp ráp xe tải ở Magway với khả năng cung cấp 1.000 xe mỗi năm; Tập đoàn Máy kéo và máy công cụ Sonalika cũng nhanh chóng hiện diện ở Myanmar. Ngoài ra, các tập đoàn lớn của Ấn Độ như Birla Corporation, Avantha Group, Parry Agr Industries, Khách sạn ITC, Bharti Airtel

Để mở rộng thương mại của Ấn Độ với Đông Nam Á, kết nối liên vùng cần phải được cải thiện, Chính phủ của Thủ tướng N. Modi ngay lập tức tuyên bố vấn đề kết nối một ưu tiên trong chính sách đối ngoại của mình. Myanmar được xem là cầu nối giữa Ấn Độ với với khu vực Đông Nam Á vốn đang phát triển rất năng động. Chính phủ Ấn Độ cũng đã đẩy mạnh các dự án kết cấu hạ tầng nhằm thúc đẩy quan hệ kinh tế hai nước, đặc biệt là các dự án xuyên biên giới. Một số dự án quan trọng là xây dựng đường cao tốc xuyên biên giới Ấn Độ - Myanmar - Thái Lan sau nhiều năm đình trệ đã được khởi công năm 2012 và thông xe đoạn đầu tiên dài 25,6km vào tháng 9/2015 với tổng số vốn Ấn Độ đóng góp lên đến 20 triệu USD. Đây là con đường huyết mạch từ Ấn Độ về phía Đông Nam Á được nhiều nhà nghiên cứu gọi là một bộ phận của *Con đường tơ lụa phía Nam* của Ấn Độ. Trong giai đoạn này, Ấn Độ cũng đầu tư nâng cấp Nhà máy lọc dầu Thanbayakan, thành lập một trường đại học Công nghệ thông tin tại Myanmar, Trung tâm nghiên cứu Nông nghiệp và Giáo dục, nâng cấp Bệnh viện Nhi Yangon và Bệnh viện đa khoa Sittwe...

Có thể thấy, các dự án đầu tư của Ấn Độ vào Myanmar vốn được xem là khá triển vọng nhưng đến nay cũng đang trong giai đoạn tiềm năng. Mặc dù sau chuyến thăm của Thủ tướng Ấn Độ M. Singh (5/2012) và S. N. Modi (11/2014), Ấn Độ đều cam kết sẽ tăng cường hơn nữa việc đẩy nhanh các hoạt động đầu tư nhưng về cơ bản đầu tư của Ấn Độ vào Myanmar vẫn chậm chạp hơn so với Mỹ, Singapore, Trung Quốc⁽⁶⁾.

Tóm lại, quan hệ thương mại và đầu tư Ấn Độ - Myanmar giai đoạn 2010 - 2015 có nhiều chuyển biến khá mạnh mẽ. Bên cạnh sức hút của một thị trường giàu tiềm năng,

rõ ràng Myanmar đang nằm trong tâm điểm của cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn. Ấn Độ đã tỏ rõ vai trò của mình trên lĩnh vực kinh tế, sẵn sàng thúc đẩy quan hệ với Myanmar xứng tầm với vị trí của nó trong chính sách hướng Đông của mình. Đúng như phát biểu của Thủ tướng N.Modi trong chuyến thăm Myanmar tháng 11/2014 rằng: "*Tôi đã có các cuộc gặp song phương với các nhà lãnh đạo của Myanmar, một người bạn đặc biệt. Xây dựng mối quan hệ mạnh mẽ hơn với Myanmar là một hướng ưu tiên của chúng ta*"⁽⁹⁾.

CHÚ THÍCH

1. *Joint Statement by India and Myanmar on First Meeting of the India - Myanmar Joint Consultative Commission*, India's foreign relation, Document, Introduced & Edited by Avtar Singh Bhasin, p. 1056.
2. Gottschlich, Pierre (2015), *New Developments in India - Myanmar Bilateral Relations?*, Journal of Current Southeast Asian Affairs, 34, 2, p. 149.
3. Embassy of India at Yangon Myanmar (2016), *Bilateral & Economic Relations*, http://www.indiaembassyyangon.net/index.php?option=com_content&view=article&id=60&Itemid=189&lang=en
4. Bùi Hồng Cường (2013), *Cải cách thể chế và chính sách đầu tư tại Myanmar*, Tạp chí Nghiên cứu Ấn Độ và Châu Á, số 8, tr.53 - 54.
5. Embassy of India at Yangon Myanmar (2016), *Trade Promotion Activities*, Error. Hyperlink reference not valid.
6. TS. Võ Xuân Vinh (Chủ biên), *Biến đổi chính trị, kinh tế ở Myanmar từ 2011 đến nay: Bối cảnh, nội dung và tác động*, NXB. Khoa học xã hội, 2015.
7. Gottschlich, Pierre (2015), *New Developments in India - Myanmar Bilateral Relations?*, Sdd, p.157.